

SOM-rapport nr 2008:20

S O M

Göteborgarnas uppfattningar om sitt boende

Väst-SOM-undersökningen 2007

Susanne Johansson

SOM-INSTITUTET
samhälle opinion massmedia

s
a
m
h
ä
l
l
e
o
p
i
n
i
o
n
m
a
s
s
m
e
d
i
a

TABELLFÖRTECKNING

Tabell 1	Svarande och bortfall i Väst-SOM-undersökningen 2007
Tabell 2a	Boendesituation per åldersgrupp boende i Göteborg (procent)
Tabell 2b	Boendetrivsel per åldersgrupp bland boende i Göteborg (medelvärden)
Tabell 3	Andel som kan tänka sig att flytta, per åldersgrupp (procent)
Tabell 4a	Viktiga egenskaper i boendemiljön, andel mycket och ganska viktigt, per åldersgrupp (procent)
Tabell 4b	Viktiga egenskaper i boendemiljön, andel mycket och ganska viktigt – i gruppen över 50 år i Göteborg, kranskommunerna och övriga Västra Götaland (procent)
Tabell 5a	Andel som har bestämt sig för eller övervägt att flytta från sitt nuvarande boende (procent)
Tabell 5b	Orsak till att flytta i gruppen 15-49 och 50-85 år i Göteborgs stad (procent)
Tabell 5c	Orsak till att flytta i gruppen över 50 år per kön och subjektiv hälsa (procent)
Tabell 6	Om överväger att flytta – vad flytta till per åldersgrupp (procent)
Tabell 7a	Förslag i den politiska debatten, andel bra förslag per åldersgrupp (procent)
Tabell 7b	Förslag i den politiska debatten uppfattningar i gruppen över 50 år boende i Göteborg, per kön och resursstyrka (andel bra förslag)
Tabell 8	Är du själv, din sambo/make/maka eller hemmavarande barn i behov av hjälp och i så fall med vad, per åldersgrupp (procent)
Tabell 9	Om du är i behov av hjälp, vem vänder du dig till i första hand då? (procent)
Tabell 10	Avser att nyttja rätten till skatteavdrag för hushållsnära tjänster och för vad? (procent)
Tabell 11	Hjälper någon/några andra med enklare sysslor i vardagen, om ja, med vad? (procent)
Tabell 12	Föreningsmedlemskap per åldersgrupp (procent)
Bilaga 1	Utdrag ur Väst-SOM-undersökningen 2007, avsnitt om boende

INLEDNING

SOM-institutet vid Göteborgs universitet har på uppdrag av utvecklingsenheten Senior Göteborg vid Stadskansliet, Göteborgs stad genomfört en undersökning på temat ”Göteborgarnas uppfattningar om sitt boende”. Rapporten syftar till att belysa skillnader i uppfattningar om boendefrågor mellan åldersgrupper, men med fokus på åldersgruppen över 50 år. I rapporten fokuseras på, förutom skillnader mellan åldersgrupper, även variationer i uppfattningar mellan kvinnor och män, boende i olika delar av Göteborg samt jämförelser med uppfattningar hos boende i kranskommunerna. I rapporten diskuteras även effekten av livsfas och hälsotillstånd för syn på boendefrågor. Till del är rapporten en uppföljning av den rapport som SOM-institutet tog fram 2006, Senior-Göteborg (Antoni & Welin 2006).

Väst-SOM-undersökningen 2007

SOM-institutet (Samhälle Opinion Massmedia) vid Göteborgs universitet genomför varje höst sedan 1986 en nationell – *Riks-SOM* – och sedan 1992 en regional frågeundersökning – *Väst-SOM* – i syfte att kartlägga den svenska allmänhetens vanor och attityder på temat samhälle, opinion och medier. Data samlas in via postala enkäter, och varje undersökning genomförs under i huvudsak identiska förutsättningar för att resultaten från de olika åren ska vara jämförbara (jfr Antoni 2008).

SOM-institutet är ett samarbete mellan tre institutioner vid Göteborgs universitet: Centrum för forskning om offentlig sektor (CEFOS), Institutionen för journalistik och masskommunikation (JMG) samt Statsvetenskapliga institutionen. En rad forskningsprojekt medverkar i Väst-SOM-undersökningen – flertalet med förankring i någon av dessa tre institutioner, men även externa projekt deltar. Resultaten från SOM-undersökningarna redovisas i årliga publikationer där de medverkande forskarna presenterar analyser baserade på de senaste resultaten, med fokus, så långt det är möjligt, på långsiktiga opinions- och medietrender (jfr Nilsson & Johansson 2008).

Undersökningens uppläggning

Väst-SOM-undersökningen genomförs i form av en postenkät som riktas till ett urval om 6 000 personer boende i Västra Götaland samt Kungälv kommun i åldern 15-85 år. Urvalet baseras på befolkningen vilket betyder att även utländska medborgare ingår i undersökningen. I undersökningen används två separata enkätformulär. Personer som bor i Göteborgsregionen omfattas av Väst-SOM I, får ett något mer utförligt formulär. Övriga respondenter, boende i de delar av Västra Götaland som ligger utanför Göteborgsregionen, omfattas av Väst-SOM II.¹ Huvuddelen av frågorna är gemensamma för de båda formulärens och kan därmed bearbetas med den totala urvalsstorleken.

Fältarbetet för Väst-SOM 2007 följer i huvudsak uppläggningsenheten av tidigare års undersökningar (se Antoni 2008). Huvuddelen av datainsamlingsarbetet genomfördes under hösten 2007. Enkäten nådde ut onsdagen den 28 september. Under resterande del av fältperioden genomfördes successivt en serie påminnelseinsatser postalt och per telefon – sammanlagt sex insatser. Den 13 februari 2008 avslutades fältarbetet. Men redan vid novembers utgång hade cirka 90 procent av de som slutligen skulle komma att medverka skickat tillbaka sin enkät. När fältarbetet avslutades hade ca 62 procent besvarat undersökningen (59 procent i Göteborgs stad).

Göteborgs Stad medverkar i 2007 års Väst-SOM-undersökning genom projektet Senior Göteborg. Projektet har fokus på seniorers syn på sitt boende och upplevelser av sin boendesituation. Frågorna som ingår i undersökningen har utarbetats av SOM-institutet i samarbete med Göteborgs stad (se bilaga 1). Merparten av frågorna ställs för första gången i 2007 års undersökning. I rapporten är fokus på boende i Göteborgs stad och med jämförelser med kranskommunerna i Göteborgsregionen.² Numerärt är antalet svarande som bor i Göteborgs stad cirka drygt 1 000 personer, i kranskommunerna cirka 800 personer. Underslaget för analys och möjligheten att dra långtgående slutsatser blir därmed för vissa frågor begränsas.

Svarsfrekvens och bortfall

SOM-undersökningarna har sedan starten haft en relativt hög svarsfrekvens. För samhällsvetenskapliga postenkäter har svarsfrekvensen tidigare brukat ligga på mellan 60 och 70 procent, men det har under senare år blivit allt svårare att nå dessa nivåer. Resultatet (netto) för 2007 års undersökning blev 62 procent, se tabell 1. De jämförelser som gjorts mellan svarspersonernas socioekonomiska sammansättning och befolkningens visar att Väst-SOM-undersökningens respondenter sammantaget speglar den västsvenska befolkning såväl som i olika delar av Västsverige mycket väl (jfr Antoni 2007).

Tabell 1 Svarande och bortfall i Väst-SOM-undersökningen 2007

	Väst-SOM I	Väst-SOM II	TOTALT
Ursprungligt urval (brutto)	3 294	2 706	6 000
Bortdefinierade (naturligt bortfall)	264	247	511
Nettourval	3 030	2 459	5 489
Antal svarsvägrare/ej anträffbara	1 199	870	2 069
Antal svarande	1 831	1589	3 420
Svarsfrekvens brutto	56 %	59 %	57 %
Svarsfrekvens netto	60 %	65 %	62 %

Kommentar: Med naturligt bortfall avses adress okänd, avflyttad; sjuk, institutionell vård; bortrest under fältperioden, studier/militärtjänstgöring på annan ort; ej svensktalande, ej kommunicerbar; bosatt/studerar/arbetar utomlands; förståndshandikappad; avliden.

Rapportens upplägg och disposition

I rapporten redovisas resultaten av de frågor som rör boende etc i relation till ålder, stadsdel, kön samt i vissa fall subjektiv hälsa samt livsfastillhörighet. I rapporten används genomgående två olika åldersvariabler: en tvådelad (15-49 år, 50-85 år), och en fyrdelad (15-29 år, 30-49 år, 50-64 år och 65-85 år) åldersvariabel. Åldersindelningen möjliggör jämförelser inom gruppen äldre men också jämförelser med yngre åldersgrupper vilket i sin tur ger en fingervisning om hur ”unik” de äldsta åldersgrupperna är. Redovisningen för stadsdel baseras på stadsdelens resursstyrka i grupperna resursstark, medelresursstark, medelresurssvag och resurssvag.³ I rapporten redovisas även fördelningen per hur individen uppfattar sin egen hälsa. Redovisningen avser, om inget annat anges, boende i Göteborgs stad.

Inledningsvis redovisas hur man bor, boendetrivsel, om man kan tänka sig att flytta samt om man hyr eller äger sitt boende. Därefter analyseras vad som betraktas som viktiga egenskaper i sitt boende, om man överväger att flytta till annan typ av boende och i så fall till vad. Aktuella förslag i den politiska debatten kring boende och om man behöver hjälp i vardagen analyseras därefter. Avslutningsvis diskuteras fritidsvanor i relation till boendet.

BOENDESITUATION

Boendet och den egna boendesituationen är en central fråga under hela livet. Boendet symboliserar också olika saker för den enskilda individen, det kan exempelvis vara hur rotad man är i ett område. Boendet rör också praktiska frågor, är bostaden funktionell för mig eller skulle jag, om jag har möjlighet att välja, bo någon annanstans? Trivsel är en central faktor när det kommer till frågan om och hur man ser på sitt boende. Benägenheten att flytta om man trivs där man bor är med all säkerhet mindre än om man helst skulle vilja bo någon annanstans. Den inledande delen av rapporten fokuserar på frågan om boendetrivsel. Hur trivs Göteborgarna med sitt boende och finns det skillnader mellan åldersgrupper och delar av staden?

Tabell 2a Boendesituation per åldersgrupp boende i Göteborg (procent)

	15-29 år	30-49 år	50-64 år	65-85 år	Samtliga
Bott hur länge i kommunen?					
Har alltid bott här	27	21	36	31	28
Hemvändare ¹⁾	11	14	14	14	13
Inflyttad, sedan mer än fyra år	32	58	47	52	48
Inflyttad, bott kortare än fyra år	29	8	3	4	11
Typ av boende					
Villa/radhus	20	32	40	35	32
Lägenhet	77	67	59	63	66
Annan typ av boende ²⁾	4	2	1	2	2
Hyr/äger bostaden					
Äger bostaden	32	54	60	57	51
Hyr bostaden	69	46	40	43	49
Om hyr bostad, hyr i andra hand	15	4	4	2	7
Delar bostad					
Jag bor ensam	19	16	27	42	24
Jag delar bostad	81	84	73	58	76
Antal svar	226	361	252	179	1018

Kommentar: 1) I gruppen hemvändare ingår de som alltid bott på orten förutom kortare perioder samt de som är uppvuxna på orten och återvänt efter en längre period bortovaro 2) Annan typ av boende inkluderar boende på landet, äldre- eller gruppboende, studentrum samt annat boende. Redovisningen avser dem som besvarat frågan.

I Väst-SOM-undersökningen ställs ett antal frågor om hur man bor, hur länge man bott i den kommun där man nu bor, om man äger eller hyr sin bostad mm. En majoritet av de boende i Göteborg har bott relativt lång tid i kommunen (se tabell 2a). En knapp tredje del har alltid bott här och drygt 60 procent är inflyttade men där en klar majoritet av de inflyttade bott i Göteborg mer än fyra år. Av analysen framgår tydligt att det finns ålderskillnader avseende hur länge man bott i kommunen. Börjar vi med frågan om hur länge man bott i Göteborg framkommer att i de äldsta åldersgrupperna är andelen som alltid bott i kommunen högre jämfört med ungdomsgruppen och dem mellan 30 och 50 år. I gruppen över 65 år är en majoritet inflyttade till kommunen, men har bott länge i kommunen, mer än fyra år. Även i övriga åldersgrupper är det en relativt stor andel, men minst bland dem under 30 år, som är inflyttade till Göteborg men som bott i kommunen mer än i fyra år. I den yngsta åldersgruppen (15-29 år) är andelen inflyttade till kommunen och som har bott här en kortare period än fyra år är högre jämfört med övriga åldersgrupper. 29 procent av de som är under 30 år har bott kortare än fyra år i kommunen.

På frågan hur man bor visar det sig att i åldersgruppen 50-64 år är det 40 procent som bor i villa eller radhus, 59 procent bor i lägenhet. I gruppen över 65 år bor 35 procent i villa medan 63 procent i lägenhet. Mönstret för den äldsta åldersgruppen är ungefär detsamma som för de mellan 30 till 50 år. Ungdomsgruppen avviker däremot. Bland unga är det betydligt fler som bor i lägenhet. Variationerna i hur

man bor beroende på sin ålder går igen när vi ser till om man äger sitt boende eller inte. I gruppen över 50 år är det en betydligt större andel som äger sitt boende relativt övriga grupper. I ungdomsgruppen är det fler som hyr sin bostad, men också fler som hyr i andra hand. Av gruppen 15-29 år som hyr sin bostad är det 15 procent som hyr i andra hand, jämfört med cirka två procent till övriga åldersgrupper. Det är också vanligare att unga delar sin bostad jämfört med övriga åldersgrupper. Ju äldre individen blir desto vanligare är det att bo ensam. I gruppen 50-64 år är det 27 procent som bor ensam, i gruppen över 65 år är det 42 procent.

Tabell 2b Boendetrivsel per åldersgrupp bland boende i Göteborg (medelvärden)

	15-29 år	30-49 år	50-64 år	65-85 år	Samtliga
Boendetrivsel (medelvärde)					
I Sverige	3,5	3,7	3,9	4,4	3,8
Västra Götalandsregionen	3,2	3,1	3,3	3,7	3,3
Göteborg	3,2	3,2	3,3	4,1	3,3
I den del av Göteborg där jag bor	2,9	3,4	3,2	4,2	3,4

Kommentar: Frågan lyder "Allmänt sett, hur bra är det att bo i..." Skalan går från -5 (mycket dåligt) till +5 (mycket bra) Redovisningen avser dem som besvarat frågan.

En annan viktig fråga i relation till boendet är hur man trivs. I tabell 2b redovisas hur man trivs med att bo i Sverige, i Västra Götaland, i Göteborgs samt i den del av Göteborg där man bor. Det genomgående mönstret är att ju äldre man är desto mer nöjd är man med sitt boende. Mest nöjda är individer över 65 år – oavsett om det gäller det nära i den del av Göteborg där man bor eller om det avser en större geografisk enhet som Västra Götaland eller Sverige som helhet. Störst skillnad, mellan de äldsta och de yngsta, är hur man trivs i den del av kommunen där man bor. De över 65 år trivs betydligt bättre jämfört med gruppen 50-64 (4,2 gruppen 65-85 år mot 3,2 i gruppen 50-64 år).

Tabell 3 Andel som kan tänka sig att flytta per åldersgrupp (procent)

	15-29 år	30-49 år	50-64 år	65-85 år	Samtliga
Andel som kan tänka sig att flytta	77	69	55	26	60
Kan tänka sig att flytta:					
Inom kommunen	50	51	41	46	47
Till annan kommun i Västra Götaland	47	49	34	44	44
Annan del av Sverige	30	35	31	31	32
Utomlands	39	32	33	33	34
Minsta antal svarande	222	353	248	173	996

Kommentar: Frågan är formulerad som "Skulle du kunna tänka dig att flytta ifrån det område där du bor? Om ja, till vilket område?". Analysen baseras på dem som svarat att de kan tänka sig att flytta och i så fall till vilket eller vilka typer av områden.

Hur man trivs avspeglar sig även i villigheten att flytta. De äldsta, de som trivs bäst med sitt boende, är också den grupp som är minst intresserade av att flytta. I gruppen 50 till 64 år kan 55 procent tänka sig att flytta, i gruppen över 65 år kan 26 procent tänka sig att flytta. Siffrorna kan jämföras med ungdomsgruppen, här säger 77 procent att de kan tänka sig att flytta. Oavsett ålder är det inom den egna kommunen följt av till en annan kommun i Västra Götaland som man i första hand kan tänka sig att flytta. Ungdomar är mer benägna att vilja flytta utomlands jämfört med övriga åldersgrupper. I gruppen 30 år och äldre är det cirka 30 procent som kan tänka sig att flytta utomlands. Som framgår av tabell 3 är det en betydande andel som uppger att de kan tänka sig att flytta. I tolkningen av svaren bör betänkas att formuleringen kan

tänka sig att flytta är vidare och mer allmän jämfört med att fråga om man bestämt sig för att flytta. Därav skillnaderna i svar om tabell 3 och tabell 5a jämförs.

SOM-institutet genomför sedan början av 2000-talet vartannat år årligen återkommande medborgarundersökningar i Skåne.⁴ Den senaste undersökningen genomfördes 2006. Undersökningen i Skåne ger möjlighet att på vissa punkter jämföra hur befolkningen i två av landets storstäder, Göteborg respektive Malmö, ser på sin boendesituation. Det finns tydliga skillnader i benägenheten och villigheten att flytta mellan boende i Göteborg respektive Malmö. Boende i Malmö är i betydligt mindre grad intresserade av att flytta ifrån såväl den del av kommunen de bor i nu, men något mer intresserade av att flytta inom region Skåne och betydligt mer intresserade av att flytta utomlands jämfört med boende i Göteborg. Ser vi till skillnader mellan åldersgrupper framgår att i gruppen över 65 år boende i Malmö är villigheten att flytta betydligt mindre jämfört med motsvarande grupp i Göteborg och främst vad gäller att flytta utomlands. I åldersgruppen 50-64 år finns ett större intresse av att flytta inom närområdet. I denna grupp uppger knappt 60 procent att de kan tänka sig att flytta inom kommunen och drygt 40 procent kan tänka sig att flytta till annan kommun i Skåne. För övriga åldersgrupper är mönstret ungefär detsamma som bland boende i Göteborg förutom intresset för att flytta utomlands. I åldersgruppen 15-49 år är intresset att flytta utomlands betydligt större än för motsvarande grupp boende i Göteborg.

VIKTIGT I BOENDEMILJÖN

I 2007 års Väst-SOM-undersökning ställdes för första gången ett större antal frågor under en gemensam rubrik, "boende". Frågorna syftar till att belysa och undersöka vilka egenskaper i boendet som medborgarna finner mest viktiga. Frågan som ställdes i undersökningen innebar att respondenterna fick värdera och bedöma hur viktiga de anser att 11 egenskaper, vilka redovisas i tabell 4a, är för den egna boendemiljön. Det allmänna mönstret (se tabell 4a, kolumnen *samliga*) är att det är ljust och öppet, närhet till affärer och service, men även kollektivtrafik samt att det är tyst och lugnt är egenskaper som respondenterna ser som mycket eller ganska viktiga egenskaper i boendet. Det som i betydligt lägre grad bedöms som viktigt är att det finns ett aktivt föreningsliv i området, träffpunkt för äldre samt att anhöriga bor i närheten.

Ser vi till ålder finns det skillnader i vad som bedöms som viktiga egenskaper i boendemiljön. Det tydligaste mönstret är att i grunden rankar de flesta individer samma egenskaper som viktiga men i olika hög grad, dvs nivåerna skiljer sig åt. De skillnader som än dock finns mellan åldersgrupper kan till stor del förklaras av livsfastillhörighet. I gruppen 30-49 år anser 52 procent att närhet till öppen förskola är en viktig egenskap i boendemiljön. Det kan jämföras med 39 procent i gruppen över 65 år. Däremot anser 60 procent av de över 65 att träffpunkt för äldre är en viktig egenskap i boendemiljön, mot 20 procent i gruppen under 30 år. Detsamma gäller exempelvis hur viktigt man bedömer att det är att bostaden är anpassad efter mina fysiska behov. I gruppen 65-85 år anser 95 procent att det är mycket eller ganska viktiga egenskaper i boendemiljön, motsvarande är 83 procent i gruppen 50-64 år och 57 procent i ungdomsgruppen.

Tabell 4a Viktiga egenskaper i boendemiljön bland boende i Göteborg, andel mycket och ganska viktigt, per åldersgrupp (procent)

	15-29 år	30-49 år	50-64 år	65-85 år	Samtliga
Att de är ljust och öppet	94	95	98	99	96
Närhet till affärer och service	94	89	96	99	94
Närhet till kollektivtrafik	93	91	93	97	93
Att det är tyst och lugnt	81	94	92	97	91
Närhet till natur, grönområde och parker	86	91	92	97	91
Att bostaden är anpassad efter mina fysiska behov	57	66	83	95	74
En åldersblandad befolkning	48	66	85	79	69
Närhet till öppen förskola etc	39	52	34	39	42
Att mina anhöriga bor i närheten	36	30	41	60	39
Närhet till sk träffpunkt för äldre	20	27	49	60	36
Att det finns ett aktivt föreningsliv i området	26	34	32	52	35
Minsta antal svarande	213	350	241	160	966

Kommentar: Frågan lyder "Hur viktigt anser du att följande är i din boendemiljö?" Svarsalternativen är mycket, ganska, inte särskilt eller inte alls viktigt. Redovisningen avser dem som besvarat frågan.

En tolkning av resultaten är att äldre åldersgrupper (över 50 år) ställer högre krav på sitt boende jämfört med yngre grupper. För den här gruppen är det fler egenskaper i boendet som anses vara mycket eller ganska viktiga. Genomgående är att ju äldre man blir desto viktigare upplevs de flesta egenskaper som redovisas i tabell 4a. Viktiga egenskaper som skiljer ut sig är dels sådant som är tydligt åldersrelaterat (öppen förskola och träffpunkt för äldre), men också hur viktigt man anser att det är att det finns en åldersblandad befolkning i området. I gruppen 50-64 år anser 85 procent att det är viktigt att det finns en åldersblandad befolkning, medan motsvarande andel i den äldsta åldersgruppen är 79 procent. Tydligt är också att tittar vi närmare på skillnader inom åldersgruppen 65-85 år visar det sig att ju äldre man blir desto mer anger man att de olika egenskaperna är mycket snarare än ganska viktiga, undantaget en åldersblandad befolkning och närhet till öppen förskola.

Skillnader mellan grupper

Resultaten som framgår av tabell 4a pekar på att kraven på boendemiljön varierar mellan olika åldersgrupper. Frågan är om det enbart är ålderstillhörighet som kan förklara de skillnader som framkommer, eller om även andra personliga eller strukturella egenskaper spelar in. För att testa detta samt att kontrollera för ålderstillhörighet har materialet delats in i två åldersgrupper, 15-49 år och 50-85 år. Därefter har skillnader i vad som bedöms som viktigt i boendemiljön analyserats, bland annat beroende på om man är kvinna eller man. Resultaten som framkommer är att skillnaderna är relativt små. Den egenskap i boendemiljön där det finns tydliga könsskillnader är angående hur viktigt man anser att det är att ha anhöriga boende i närheten. 53 procent av kvinnorna i åldersgruppen över 50 år tycker i högre grad att det är en viktig egenskap i boendemiljön. Motsvarande andel bland män är 44 procent. Könsskillnaderna är desamma i gruppen under 50 år, men här bedöms att ha anhöriga boende i närheten som genomgående mindre viktigt. En annan faktor där det finns skillnader i män och kvinnors bedömning är hur man ser på att befolkningen är åldersblandad. Unga kvinnor och äldre män tycker i högre grad att detta är en viktig egenskap i boendemiljön, relativt övriga grupper.

Ytterligare en egenskap som är intressant att relatera frågan om vad som är viktiga egenskaper i boendemiljön är resursstyrka.¹ Ser vi till skillnader i vilka egenskaper man värderar i sitt boende beroende av

¹ Indelningen i olika resursområden i Göteborg baseras på en indelning av stadsdelarna med avseende på invånarnas resursstryka (Jönsson m. fl. 1997, s. 40). *Resursstarka stadsdelar*: Kärra-Rödbo, Torslanda, Älvsborg, Askim, Styrso, Örgryte. *Medelresursstarka stadsdelar*: Tynnered, Härlanda, Centrum, Linnéstaden, Tuve-Säve. *Medelresurssvaga stadsdelar*: Frölunda, Lundby, Backa, Majorna, Högsbo. *Resursvaga stadsdelar*: Bergsjön, Gunnared, Kortedala, Biskopsgården, Lärjedalen.

dels åldersgrupp, dels resursstyrka på den stadsdelsnämnd man bor i. Bland boende i resurssvaga respektive resursstraka värderas att det är tyst och lugnt högre än i medelresursstarka respektive medelresurssvaga områden. Det omvända gäller betydelsen av närhet till kollektivtrafik. I medelresursstarka och medelresurssvaga områden bedöms detta som mer viktigt. Bland dem över 50 år boende i resurssvaga områden är ett aktivt föreningsliv och att det finns träffpunkter för äldre viktigare egenskaper i boendemiljön jämfört med boende i övriga typer av stadsdelar. Om vi ser till ålderstillhörighet såväl som resursstyrka finns det skillnader i uppfattningar mellan åldersgrupper men framförallt mellan boende i olika resursområden. Således är ålder inte ensam den avgörande faktorn för vilka egenskaper som individen bedömer som viktiga i boendemiljön utan även typ av stadsdel.

Hälsotillstånd är en variabel som kan antas påverka hur man ser på men kanske främst vilka möjligheter man har att flytta. På frågan hur man bedömer sitt allmänna hälsotillstånd idag anger individer under 50 i något högre grad att det är bra relativt individer över 50 år, men skillnaderna är relativt små. I gruppen 15-49 år anser 59 procent att deras hälsotillstånd är gott och motsvarande andel i gruppen över 50 år är 54 procent.² Analysen visar att det finns skillnader i vad som bedöms som viktigt i boende beroende på om du själv bedömer din hälsa som god eller inte. Individer som bedömer sin hälsa som dålig tycker i högre grad att ha anhöriga boende i närheten är en viktig kvalitet i boendemiljön. Detta gäller såväl för yngre som de över 50 år, men skillnaderna är tydligast för den sistnämnda gruppen. Att ha ett boende som fysiskt är anpassat till individen bedöms som något viktigare i gruppen med dålig hälsa. Bland dem som bedömer sin hälsa som dålig anses också ett aktivt föreningsliv samt att det finns en sk träffpunkt för äldre viktigare än bland dem som har en subjektivt sett bättre hälsa. Närhet till kollektivtrafik samt till affärer anses som viktigare bland dem som har god hälsa.

Ytterligare en egenskap som kan antas påverka hur man ser på sin boendemiljö är om man bor ensam eller tillsammans med någon. Ser vi till gruppen 50 år och äldre boende i Göteborg finns skillnader för fyra av de viktiga egenskaperna i boendet. Det rör närhet till parker och grönområden, kollektivtrafik, ett aktivt föreningsliv och träffpunkt för äldre. För samtliga av dessa egenskaper anger ensamstående att dessa är mer viktiga än samboende. Skillnaden uppgår till mellan två till åtta procentenheter.

Geografiska skillnader

Genom Väst-SOM-undersökningen finns möjlighet att jämföra uppfattningar bland boende i olika delar av Västsverige. I tabell 4b redovisas en jämförelse av vad personer över 50 år bedömer som viktigt i sin boendemiljö beroende av om de bor i Göteborg, någon av kranskommunerna eller i övriga Västra Götaland. Som framgår av tabell 4b finns en god överensstämmelse i syn på vad som är att betrakta som viktigt i boendemiljön, oavsett var man bor. Som också framgår av tabell 4b finns det även vissa skillnader. Bland dem som bor utanför Göteborgs bedöms närhet till affärer och service samt kollektivtrafik som något mindre viktigt jämfört med bland boende i Göteborg. Det omvända gäller när man bedömer vikten av att ha närhet till natur, grönområde och parker. Det anser boende i kranskommunerna och övriga regionen är mer viktigt än bland boende i Göteborg. Notera dock att det fortsatt är 94 procent av de boende i Göteborgs stad över 50 år som anser att detta är en viktig egenskap i boendemiljön.

² Frågan är formulerad som "Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd? Svara med hjälp av nedanstående skala, där 0 motsvarar "mycket dåligt" och 10 motsvarar "mycket gott". I analyserna är skalan indelad i tre grupper 0-3 = dåligt, 4-7 = medel och 8-10 = gott.

Tabell 4b Viktiga egenskaper i boendemiljön, andel mycket och ganska viktigt – i gruppen över 50 år i Göteborg, kranskommunerna och övriga Västra Götaland (procent)

	Göteborg	Kranskommunerna	Övriga Västra Götaland
Att de är ljusa och öppna	98	98	97
Närhet till affärer och service	97	91	92
Närhet till kollektivtrafik	95	90	85
Att det är tyst och lugnt	94	97	96
Närhet till natur, grönområde och parker	94	97	98
Att bostaden är anpassad efter mina fysiska behov	88	89	93
En åldersblandad befolkning	82	82	83
Närhet till sk träffpunkt för äldre	53	58	64
Att mina anhöriga bor i närheten	49	57	58
Att det finns ett aktivt föreningsliv i området	40	46	52
Närhet till öppen förskola etc	36	39	43
Minsta antal svar	401	359	767

Kommentar: Frågan lyder "Hur viktigt anser du att följande är i din boendemiljö?" Svarsalternativen är mycket, ganska, inte särskilt eller inte alls viktigt. Göteborg avser Göteborgs stad, kranskommunerna avser Kungsbacka, Härryda, Partille, Öckerö, Stenungsund, Tjörn, Ale, Lerum, Lilla Edet, Mölndal, Kungälv & Alingsås. Övriga Västra Götaland avser resterande kommuner i regionen. Redovisningen avser dem som besvarat frågan.

Bland boende i övriga regionen bedöms att bostaden är anpassad till de egna fysiska behoven som mer viktigt jämfört med boende i Göteborgs respektive kranskommunerna. Ett aktivt föreningsliv samt att det finns en sk träffpunkt för äldre i närheten bedöms också som viktigare av de boende i övriga regionen relativt i Göteborg, 40 procent av de boende över 50 år i Göteborgs stad anser att det är viktigt att det finns ett aktivt föreningsliv i området mot 52 procent i övriga regionen. Ytterligare en egenskap i boendet som bedöms som mer viktigt av boende i kranskommunerna och övriga regionen relativt bland boende i Göteborg är att anhöriga bor i närheten. Bland boende i Göteborgs stad menar 49 procent att det är viktigt för kvaliteten i boendemiljön, siffran kan jämföras med boende i övriga regionen där menar 58 procent att det är en mycket eller ganska viktig egenskap i boendet att de anhöriga bor i närheten. En möjlig förklaring är att andelen som är inflyttade till Göteborg är större än i övriga regionen.

ÖNSKAN OM ATT FLYTTA TILL ANNAT BOENDE

I Väst-SOM-undersökningen 2007 ställs frågan om ”Överväger du att flytta från din nuvarande bostad?”. I tabell 5a redovisas skillnader i uppfattningar bland boende i Göteborg i allmänhet samt skillnader mellan åldersgrupper. I gruppen över 50 år som bor i Göteborg svarar cirka 13 procent att de funderar på att flytta och fem procent att de aktivt söker eller bestämt sig för att flytta. Motsvarande andel i gruppen under 50 år är 25 procent som funderat och cirka 18 procent som aktivt söker eller bestämt sig för att flytta. Det finns även skillnader inom de två åldersgrupperna. I gruppen under 30 år är det nästan 50 procent som överväger eller ska flytta, medan motsvarande i gruppen över 65 är 18 procent.

Tabell 5a Andel som har bestämt sig för eller övervägt att flytta från sitt nuvarande boende (procent)

	15-29 år	30-49 år	50-64 år	65-85 år	Samtliga
Jag ska flytta	15	8	3	2	7
Jag söker aktivt nytt boende	11	6	2	4	5
Jag har funderat på att flytta	23	27	14	13	20
Nej	52	60	81	83	67
Antal svar	217	343	239	168	967

Kommentar: Frågan lyder ”Överväger du att flytta från din nuvarande bostad?” Svarsalternativen är Ja, jag skall flytta, Ja, jag söker aktivt boende, Ja, jag har funderat på att flytta Redovisningen avser dem som besvarat frågan.

Till frågan om man kan tänka sig att flytta finns en följdfråga där respondenten ombes att ange sina bevekelsegrunder för att flytta. I tabell 5b redovisas skäl för att flytta ifrån den nuvarande bostaden. Orsak till varför individen har bestämt sig för eller överväger att flytta från sin nuvarande bostad har ett tydligt samband med ålder. I gruppen över 50 år är *min ålder* det skäl som dominerar till varför man ska eller överväger att flytta (35 procent anger detta som orsak), till skillnad från tre procent i gruppen yngre än 50 år. Lägenhetens storlek är en annan viktig orsak till att överväga att flytta såväl som förändrad familjesituation. I tabellen finns även en jämförelse med vad yngre än 50 år boende i Göteborg anser som orsak till att överväga att flytta. I tabellen redovisas också hur boende i kranskommunerna och i övriga regionen i gruppen över 50 år har för bevekelsegrunder till att överväga en flytt. Bland boende i kranskommunerna är det min ålder, lägenhetens storlek och förändrad familjesituation, precis som bland boende i Göteborg. Bland boende i övriga Västra Götaland är bevekelsegrunderna ungefär desamma förutom att även förändrad ekonomi förs fram som en orsak till att överväga flytt. Tydligt är också att bland boende i Göteborgs stad är att det är långt till familj och vänner ett viktigare skäl till att överväga flytt jämfört med kranskommunerna och övriga regionen.

Tabell 5b Orsak till att flytta i gruppen 15-49 och 50-85 år i Göteborgs stad (procent)

	Göteborg		50-85 år	
	15-49 år	50-85 år	Krans-kommunerna	Övriga Västra Götaland
Lägenhetens storlek	46	32	31	16
Förändrad familjesituation	39	26	19	12
Bostaden inte funktionell	16	16	13	14
Förändrad ekonomi	12	10	7	16
Förändrad arbets-/studiesituation	12	4	5	8
Dåligt underhåll av bostaden/fastigheten	11	14	5	10
Min ålder, eller min maka, make, sambos ålder	3	35	40	36
Ökade boendekostnader	5	14	5	10
Långt till familj och vänner	5	10	2	3
Får bra betalt för min bostad just nu	5	11	16	10
Sjukdom/olycksfall	0	8	3	9
Ombildning från hyres- till bostadsrätt	1	0	0	0
Minsta antal svar	244	74	62	116

Kommentar: Frågan lyder "Överväger du att flytta från din nuvarande bostad? Om ja, av vilket skäl ska du/överväger du att flytta från din nuvarande bostad?" Redovisningen avser dem som besvarat frågan.

Som påpekas inledningsvis i rapporten är det för vissa frågor ett begränsat n-tal. Av denna anledning är det därför inte möjligt att särredovisa kvinnor respektive mäns bevekelsegrunder till att flytta, detsamma gäller för subjektiv hälsa, för Göteborgs stad. Analysen kan däremot genomföras för samtliga som deltagit i undersökningen. I tabell 5c redovisas orsak till att överväga att eller att bestämt sig för att flytta per kön och subjektiv hälsa. Som framgår av tabellen är skillnaderna i uppfattningar beroende av kön relativt få. Lägenhetens storlek, att bostaden inte är funktionell och sjukdom/olycksfall ser män som orsak till flytta, medan kvinnor hänvisar till förändrad familjesituation, ökade boendekostnader och långt till familj och vänner. Utifrån bedömningen av den egna hälsan relativt skäl att flytta framgår att individer som har dålig hälsa genomgående uppger fler orsaker till att flytta. Ser vi till ensam- respektive samboende uppger ensamstående ekonomiska samt sociala skäl till att flytta i högre grad än samboende. Att bostaden inte är funktionell och förändrad familjesituation är mer betydelsefullt för samboende.

Tabell 5c Orsak till att flytta i gruppen över 50 år per kön och subjektiv hälsa (procent)

	Kvinna	Man	Subjektiv hälsa		
			Dålig	Medel	Bra
Lägenhetens storlek	22	26	24	22	27
Förändrad familjesituation	21	15	24	13	19
Bostaden inte funktionell	13	15	28	12	11
Förändrad ekonomi	12	12	16	10	10
Förändrad arbets-/studiesituation	4	8	4	5	8
Dåligt underhåll av bostaden/fastigheten	7	9	14	9	5
Min ålder, eller min maka, make, sambos ålder	37	37	37	35	37
Ökade boendekostnader	11	9	12	16	4
Långt till familj och vänner	7	4	8	5	3
Får bra betalt för min bostad just nu	12	11	10	10	14
Sjukdom/olycksfall	6	9	18	11	0
Ombildning från hyres- till bostadsrätt	-	-	-	-	-
Antal svar	122	130	51	82	114

Kommentar: Frågan lyder "Överväger du att flytta från din nuvarande bostad? Om ja, av vilket skäl ska du/överväger du att flytta från din nuvarande bostad?" Redovisningen avser dem som besvarat frågan.

Om flytta – till vilken typ av bostad?

Om man bestämt sig för eller överväger att flytta är frågan vilken typ av boende man är intresserad av att flytta till. I Väst-SOM-undersökningen ombads de respondenter som angivit att de bestämt sig för eller överväger att flytta att ange vad för typ av boende de funderar på att flytta till (se tabell 6). Det är en relativt liten andel som angivit vilken typ av bostad de tänkt/övervägt att flytta till. I gruppen över 50 år är det i första hand bostadsrätt och hyresrätt som är av intresse. Det finns dock geografiska skillnader, i övriga Västra Götaland är att bo i hyresrätt i flerfamiljshus mer attraktivt jämfört med att bo i bostadsrätt och villa.

Tabell 6 Om överväger att flytta – vad flytta till per åldersgrupp (procent)

	Göteborg		50-85 år	
	15-49 år	50-85 år	Krans-kommunerna	Övriga Västra Götaland
Hyresrätt i flerfamiljshus	41	27	39	32
Bostadsrätt i flerfamiljshus	30	45	36	20
Villa/radhus	37	22	27	22
Äldreboende eller gruppboende	-	5	2	4
Seniorboende	-	18	19	10
Studentboende	3	-	-	-
Antal svar	244	74	62	82

Kommentar: Frågan lyder "Överväger du att flytta från din nuvarande bostad? Om ja, vad överväger du att flytta till?" Redovisningen avser dem som besvarat frågan.

Möjligheten till ett funktionellt boende inom en 10 till 15 års period

På frågan om hur man ser på sitt framtida boende, "Hur bedömer du möjligheten att ha ett boende anpassat efter dina egna/din familjs behov om 10-15 år", menar 69 procent av gruppen 15-49 år att de har mycket eller ganska goda möjligheter att ha ett anpassat boende, medan andelen i gruppen 50-85 år är andelen 58 procent. Ser vi till den äldsta åldersgruppen finns det tydliga skillnader mellan gruppen 50-64 respektive över 65 år. I gruppen över 65 bedömer 46 procent att de kommer ha ett anpassat boende, medan i gruppen mellan 50 till 64 år är andelen 67 procent. Resultaten kan ses i ljuset av de tidigare redovisade där det framgår att den äldsta åldersgruppen är relativt obenägen att vilja flytta. Något som i sin tur kan antas leda till bedömningen om att man inom en tio- till femtonårs period inte bedömer att man kommer att ha ett funktionellt boende.

I svarsalternativen till frågan finns möjlighet att ange ingen uppfattning. Det visar sig att ju äldre individen är i desto högre grad saknar man uppfattning om och anser inte att man kan bedöma de egna möjligheterna att ha ett funktionellt boende om 10 år. I gruppen över 65 år anger 26 procent att de saknar uppfattning, mot sju procent i gruppen 50-64 år.

Ett test visar att det finns det inga skillnader mellan hur kvinnor och män ser på sina möjligheter att få en funktionell bostad, däremot finns det en betydande skillnad mellan de som idag uppger att de har god hälsa och övriga. I gruppen med god hälsa ser 70 procent i gruppen över 50 år att de har möjlighet att inom en 10-15 års period få en funktionell bostad. Bland övriga är det 46 procent.

BOENDET SOM POLITISK FRÅGA

Hur och var man bor är individens enskilda angelägenhet. Samtidigt är boende och boendefrågor en het politisk fråga. Var man ska bygga, vilken typ av bostäder ska byggas etc? Boendet är för de flesta den enskilt största utgiftsposten, något som gör boendet till en privatekonomiskt mycket viktig fråga. I Väst-SOM-undersökningen ställs ett antal frågor där respondenterna ombes att ta ställning till aktuella förslag i den politiska debatten kring boendefrågor. I tabell 7a redovisas hur man ställer sig till frågorna (andel mycket eller ganska bra förslag).

Tabell 7a Förslag i den politiska debatten, andel bra förslag per åldersgrupp (procent)

	15-29 år	30-49 år	50-64 år	65-85 år	Samtliga
Behålla fastighetsskatten	33	26	27	22	27
Avskaffa möjligheten för skatteavdrag för hushållsnära tjänster	28	32	37	37	33
Bygg fler bostäder anpassade för äldres behov (seniorboende)	58	66	85	96	75
Ombilda fler kommunala hyresrätter till bostadsrätter	26	25	19	19	22
Minska bostadssegregationen	62	66	64	60	63
Minsta antal svar	204	344	235	164	951

Kommentar: Frågan lyder "Nedanstående lista omfattar ett antal förslag som förekommit i debatten om boende. Vilken är din åsikt om vart och ett av dem?" Svartalternativen är mycket, ganska, varken bra eller dåligt, ganska dåligt eller mycket dåligt förslag. Redovisningen avser dem som besvarat frågan.

Det förslag där det finns en ålderskonsensus, det vill säga att det finns relativt små skillnader mellan åldersgruppernas åsikter, är att bostadssegregationen bör minska. Drygt 60 procent av de boende i Göteborg anser att det är ett bra eller mycket bra förslag. Allra mest positiva är individer i åldersgruppen 30-49 år, följt av dem i gruppen 50-64 år. Vad gäller övriga förslag är individer i gruppen över 50 år mest positivt inställda till att möjligheten att göra skatteavdrag för hushållsnära tjänster bör avskaffas samt att det bör byggas fler bostäder anpassade för äldres behov (seniorbostäder). Unga är mer positiva till att ombilda fler kommunala hyresrätter till bostadsrätter jämfört med äldre åldersgrupper men noteras kan att de boende i Göteborgs är allmänt mer negativt inställda (22 procent).

Tabell 7b Förslag i den politiska debatten uppfattningar i gruppen över 50 år boende i Göteborg, per kön och resursstyrka (andel bra förslag)

	Kvinnor	Män	Resursstyrka			
			Resursstark	Medel resursstark	Medel resurssvag	Resurssvag
Behålla fastighetsskatten	19	27	13	25	34	31
Avskaffa möjligheten för skatteavdrag för hushållsnära tjänster	34	39	30	31	49	39
Bygg fler bostäder anpassade för äldres behov (seniorboende)	89	91	91	88	89	90
Ombilda fler kommunala hyresrätter till bostadsrätter	14	29	19	27	8	22
Minska bostadssegregationen	65	59	66	61	63	58
Minsta antal svar	224	181	111	112	104	72

Kommentar: Frågan lyder "Nedanstående lista omfattar ett antal förslag som förekommit i debatten om boende. Vilken är din åsikt om vart och ett av dem?" Svarsalternativen är mycket, ganska, varken bra eller dåligt, ganska dåligt eller mycket dåligt förslag. Redovisningen avser dem som besvarat frågan.

Som för de flesta politiska sakfrågor finns det även avseende boendefrågorna en köns samt en resursdimension. I tabell 7b redovisas skillnader i åsikter gällande boendefrågor mellan kvinnor och män samt avseende resursstyrka i gruppen över 50 år. Som framgår av tabellen är skillnaderna i uppfattningar minst avseende förslaget *Bygg fler bostäder anpassade för äldres behov (seniorboende)*. Ser vi till skillnader i uppfattningar mellan de som bor ensamma jämfört med dem som delar sin bostad med någon framkommer att i gruppen som delar sin bostad finns en något mer positiv inställning till att bygga fler seniorbostäder.

Ser vi till skillnader i uppfattningar avseende övriga förslag visar det sig att män i högre grad är för att avskaffa möjligheten för avdrag för hushållsnära tjänster. Uppfattningen är densamma bland boende i medelresurssvaga samt resurssvaga områden. Kvinnor är däremot mer tveksamma till att ombilda fler hyresrätter till bostadsrätter, jämfört med män. Boende i medelresursstarka och i resurssvaga områden är tvärt emot övriga områden i högre grad för att ombilda fler hyresrätter till bostadsrätter.

HJÄLP I VARDAGEN

I takt med att individen blir äldre aktualiseras frågan om behov av hjälp i vardagen. I Väst-SOM 2007 ställs ett antal frågor om den enskildes behov av hjälp. På frågan om du själv, din sambo/make/make är i behov av hjälp i vardagen svarar 15 procent i gruppen över 50 år ja, motsvarande andel i åldersgruppen 15-49 år är 11 procent (se tabell 8). Städning är det som man upplever att man i högst utsträckning är i behov av hjälp med. Av dem som är i behov av hjälp i gruppen över 50 år anger 54 att de behöver hjälp med städning, 37 procent med småreparationer, 23 procent med promenader/sociala aktiviteter och matlagning. I den yngre gruppen, 15-49 år, är barnpassning det man upplever att man i störst utsträckning är i behov av, därefter städning och avlastning. Det man uppger att man behöver hjälp med avspeglar individens livssituation. I gruppen över 50 år är det färre som har hemmavarande barn, likaså är denna grupp äldre och som visar sig i högre grad själva i behov av hjälp medan bland dem under 50 år har en större andel barn. I tabell 8 redovisas resultaten av frågan. Sist i tabellen anges antal svar som är underlaget för analysen. Det relativt små n-talen möjliggör inte ytterligare nedbrytning i undergrupper.

Tabell 8 Är du själv, din sambo/make/maka eller hemmavarande barn i behov av hjälp och i så fall med vad bland boende i Göteborg, per åldersgrupp (procent)

	15-49 år	50-85 år	Samtliga
Jag själv eller min sambo/make/make är i behov av hjälp	11	15	12
Hemmavarande barn i behov av hjälp	3	1	2
Om ja, vad behöver du/din sambo/make/maka hjälp med?			
Städning	36	54	44
Barnpassning	47	7	30
Småreparationer	13	37	23
Promenader/sociala aktiviteter	19	23	21
Avlastning	24	18	21
Matlagning	15	23	19
Inköp av dagligvaror	14	16	19
Trädgårdsarbete, snöskottning etc	8	21	14
Rastning av husdjur	4	7	5
Minsta antal svar	72	57	129

Kommentar: Frågan lyder "Har du idag personligen behov av hjälp i vardagen eller har din sambo/make/make eller hemmavarande barn behov av hjälp? Om ja, vad behöver du/din sambo/make/make eller hemmavarande barn hjälp med? Vem vänder du dig till i första hand? Redovisningen avser dem som besvarat frågan.

Till frågan om man är i behov av hjälp och med vad ställs ytterligare en följdfråga, om man är i behov av hjälp vem vänder man sig i första hand till då? Av dem som behöver hjälp, oavsett ålder, menar cirka 45 procent att de får hjälp av anhöriga, därefter kommunen. 29 procent i gruppen över 50 år vänder sig i första hand till kommunen och 11 procent till vänner. Endast sex procent vänder sig till privata företag. Här finns en skillnad mellan de över respektive under 50 år. I gruppen under 50 vänder sig 15 procent i första hand till privata företag (se tabell 9).

Tabell 9 Om du är i behov av hjälp, vem vänder du dig till i första hand då? (procent)

	15-49 år	50-85 år	Samtliga
Om du behöver hjälp, vem vänder du dig till?			
Anhörig	44	46	45
Kommunen	21	29	24
Vänner	18	11	15
Grannar	3	3	3
Fastighetsskötaren	0	3	1
Privat företag	15	6	11
Ideell organisation/församling	2	3	1
Antal svar	39	35	74

Kommentar: Frågan lyder "Har du idag personligen behov av hjälp i vardagen eller har din sambo/make/make eller hemmavarande barn behov av hjälp? Om ja, vem vänder du dig till i första hand? Redovisningen avser dem som besvarat frågan.

Ett sätt att få hjälp är att själv beställa och betala för tjänsten. Sedan den 1 juli 2007 är det möjligt att göra skatteavdrag om man anlitar någon som utför hushållsarbete i det egna hemmet. På en fråga om man avser att utnyttja möjligheten till skatteavdrag för hushållsnäratjänster uppger 24 procent i gruppen över 50 år att de avser att nyttja rätten till skatteavdrag för hushållsnära tjänster, i gruppen under 50 år är det 27 procent. Av dem som kan tänka sig att utnyttja rätten till skatteavdrag är det 85 procent av gruppen 50-85 år och 90 procent av gruppen under 50 år som tänker använda möjligheten till skattereduktion för städning.

I den äldsta åldersgruppen är det därefter trädgårdsarbete och snöskottning (37 procent), medan i gruppen under 50 år är trädgårdsarbete och barnpassning det som känns mest angeläget.

Tabell 10 Avser att nyttja rätten till skatteavdrag för hushållsnära tjänster och för vad? (procent)

	15-49 år	50-85 år	Samtliga
Avser att nyttja rätten till skatteavdrag för hushållsnära tjänster	27	24	26
För vilka tjänster avser du att använda möjligheten till avdrag?			
Städning	90	85	88
Trädgårdsarbete/snöskottning	16	37	25
Barnpassning	17	-	10
Matlagning	7	4	6
Hämta/lämna barn vid förskola/aktiviteter	10	-	6
Antal svar	152	99	251

Kommentar: Frågan lyder "Från och med 1 juli 2007 tilläts skatteavdrag för hushållsnära tjänster. Avser du/ditt hushåll att utnyttja möjligheten till ett sådant skatteavdrag?" Redovisningen avser dem som besvarat frågan.

På frågan om man regelbundet på sin fritid hjälper någon eller några med enklare sysslor i vardagen svarar 33 procent i gruppen 15-49 år ja och 39 procent i gruppen över 50 år. Allra mest benägna att hjälpa andra är de i åldersgruppen 50-64 år. I denna grupp uppger 42 procent att de regelbundet hjälper någon annan i vardagen. Mest vanligt förekommande är att hjälpa anhörig, drygt 70 procent, därefter att hjälpa en vän. I gruppen 50-85 år anger 22 procent av dem som hjälper någon att de hjälper en vän. Att regelbundet hjälpa någon genom arbete via en ideell organisation är mer vanligt förekommande i gruppen under 50 år.

Tabell 11 Hjälper någon/några andra med enklare sysslor i vardagen, om ja, med vad? (procent)

	15-49 år	50-85 år	Samtliga
Anhörig	75	72	74
Vän	30	22	26
Granne	12	13	13
Via ideell organisation	15	10	13
Antal svar	185	163	348

Kommentar: Frågan lyder "Hjälper du på din fritid regelbundet någon/några andra med enklare sysslor i vardagen?" Redovisningen avser dem som besvarat ja på frågan.

FRITIDSVANOR OCH KVALITET I BOENDEMILJÖN

I rapporten *Senior Göteborg* (Antoni & Welin 2006) redovisas och analyseras såväl seniorers fritidsvanor som föreningsengagemang. Resultaten visar att i gruppen över 50 år är det i första hand samvaro med vänner som man ägnar sig åt på sin fritid, läsa böcker och ägna sig åt fysiska aktiviteter. I rapporten diskuteras också föreningsengagemang i form av föreningsmedlemskap. Av rapporten framgår att drygt 50 procent av åldersgruppen över 50 år är medlemmar i en hyres-, bostadsrätts- eller villaförening. Konsumentkooperativ är en annan typ av förening som lockar många medlemmar i gruppen över 50 år. Det övergripandemönstret vad gäller föreningsengagemang är i 2007 års Väst-SOM-undersökning detsamma som det vilket redovisas i rapporten av Antoni och Welin (se även tabell 12 nedan). I Väst-SOM-undersökningen 2007 tillfrågas respondenterna om de är medlemmar eller inte och om de är medlemmar hur aktiva de är i 15 olika föreningar. 2007 års undersökning visar att i genomsnitt är personer över 50 år medlemmar i 1,8 föreningar. Det kan jämföras med gruppen under 50 år där är motsvarande andel 1,7. Det finns en tydlig ålderseffekt när vi ser på medlemskap i antal föreningar. I gruppen över 65 år är det genomsnittliga antalet 2,0 föreningar medan i gruppen under 30 år är det 1,3 (se tabell 12 nedan).

Som framgår av tabell 3 anser 49 procent i gruppen 50-64 år och 60 procent av dem över 65 år att det är en viktig egenskap i boendemiljön att det finns närhet till sk träffpunkt för äldre och 32 respektive 52 procent att det finns ett aktivt föreningsliv i området. Ser man till viktiga egenskaper i boendemiljön är detta visserligen bland de som seniorer bedömer som minst viktigt, men samtidigt är det än dock mellan 40 till 50 procent som tycker att detta är viktigt med olika former av sociala mötesplatser. Eftersom det finns ett omfattande föreningsengagemang bland seniorer är det intressant att undersöka om det är de redan föreningsaktiva som är intresserade av ett aktivt föreningsliv som del av en bra boendemiljö, eller om det är gruppen där man inte är föreningsaktiva. Analysen visar de som är medlemmar i två föreningar är de som är minst benägna att säga att det är viktigt med ett aktivt föreningslivs som en del av en bra boendemiljö. Individer som är mycket föreningsaktiva (i medlemmar i tre föreningar eller fler) samt de som i låg grad samt inte är medlemmar i några föreningar alls är de grupper som anser att ett aktivt föreningsliv är del av en bra boendemiljö.

Tabell 12 Föreningsmedlemskap per åldersgrupp (procent)

	15-49 år	50-85 år	Samtliga
Svenska kyrkan	47	56	52
Facklig organisation	49	48	48
Idrotts- eller friluftorganisation	29	21	25
Humanitär hjälporganisation	20	16	19
Byalag, samhällsförening	7	18	11
Kulturförening	10	12	11
Miljö-/naturvårdsorganisation	10	8	9
Pensionärsorganisation	1	20	9
Föräldraförening	10	3	7
Hembygdsförening	2	10	6
Frikyrka eller annan religiösorganisation	7	4	5
Politiskt parti	4	5	5
Invandrarförening	4	4	4
Nykterhetsorganisation	2	2	2
Medeltal (medlemskap i genomsnittligt antal föreningar)	1,7	1,8	1,7

Kommentar: Frågan lyder "Ange nedan vilken/vilka föreningar/organisationer du är medlem i samt hur aktiv du är i dessa". I tabellen anges andelen som uppger att de är medlemmar, oavsett hur aktiva de är i respektive förening. Redovisningen avser dem som besvarat frågan.

AVSLUTNING

I rapporten "Göteborgarnas uppfattningar om sitt boende" har fokus varit på hur åldersgruppen över 50 år ser på och uppfattar sin nuvarande och framtida boendesituation. I rapporten jämförs gruppen systematiskt med yngre åldersgrupper. Jämförelser sker i första hand i syfte att visa på i vilka avseende ålder har betydelse och om och hur äldre åldersgruppers åsikter skiljer sig från andra gruppers uppfattningar. Ett genomgående resultat är att det finns en åldersdimension när det kommer till boendefrågorna. Det finns dels skillnader mellan hur yngre och äldre ser på sin boendesituation, men också bedömer som viktigt. Dels finns det skillnader i syn och uppfattningar inom de olika åldersgrupperna. Detta är tydligt främst inom de äldre åldersgrupperna samt i grupper där man har barn.

De skillnader som framträder är att äldre individer är mindre benägna att flytta och mer nöjda med sitt boende relativt yngre grupper. Samtidigt visar analyserna att det i vissa avseenden är små skillnader mellan yngre och äldre. Äldre såväl som yngre menar att närhet till service och kollektivtrafik och att det är ljus och öppet är viktiga egenskaper i boendemiljön. Äldre är dock mer benägna att hävda att fler egenskaper är viktiga i boendemiljön relativt yngre grupper.

Ett tydligt resultat som framgår av rapporten är att äldre person inte är särskilt intresserade av att flytta ifrån sitt nuvarande boende. Men om man vill flytta är det i första hand åldern som påverkar beslutet, därefter bostadens storlek och förändrad familjesituation. En mindre grupp är i behov av hjälp i vardagen. Om man behöver hjälp är det i första hand med städning och hjälpen får man av anhörig.

I rapporten analyseras förutom betydelsen av ålder även hur sociala skillnader påverkar uppfattningar om boendet. Som framgår betonar kvinnor mer av sociala aspekter i boendet, medan män framhåller i någon högre grad ekonomiska aspekter. Detta gäller såväl vad som uppfattas som viktigt i boendet som skäl för att flytta. Genomgående är det små könsskillnader i uppfattningar om boendet. Likaså finns skillnader beroende av resursstyrka. Boende i mer resurssvaga områden betonar att det är tyst och lugnt samt närhet till kollektivtrafik. Samtidigt, att det är tyst och lugnt är något även boende i resursstarka områden betonar. Ensamstående betonar i högre grad behovet av ett aktivt föreningsliv som en del i en bra boendemiljö, relativt samboende.

LITTERATUR

- Antoni, R (2008) Samhälle Opinion Massmedia. Västra Götaland 2006 i Nilsson, L & Johansson, S (red) (2008) Regionen och flernivådemokratien. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet
- Antoni, R (2008a) Samhälle opinion massmedia. Skåne 2006 i Nilsson, L & Antoni, R (red) (2008) Medborgarna, regionen och flernivådemokratien. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet
- Antoni, R och Welin, F (2006) Senior Göteborg. Göteborg: Rapport från SOM-institutet, Göteborgs universitet
- Nilsson, L & Johansson, S (2007) Regionen och flernivådemokratien. Göteborg, SOM-institutet, Göteborgs universitet
- Jönsson, S mfl (1997) Decentraliserad välfärdsstad – Demokrati, effektivitet och service. Stockholm: SNS förlag

¹ Kommunerna är Bengtsfors, Bollebygd, Borås, Dals-Ed, Essunga, Falköping, Färgelanda, Grästorp, Gullspång, Götene, Herrljunga, Hjo, Karlsborg, Lidköping, Lysekil, Mariestad, Mark, Mellerud, Munkedal, Orust, Skara, Skövde, Sotenäs, Strömstad, Svenljunga, Tanum, Tibro, Tidaholm, Tranemo, Trollhättan, Töreboda, Uddevalla, Ulricehamn, Vara, Vårgårda, Vänersborg och Åmål.

² I kranskommunerna ingår Ale, Alingsås, Göteborg, Härryda, Kungsbacka, Kungälv, Lerum, Lilla Edet, Mölndal, Partille, Stenungsund, Tjörn och Öckerö. Med Göteborgsregionen avses i föreliggande tabellpresentation genomgående dessa kommuner.

³ Indelningen i olika resursområden i Göteborg baseras på en indelning av stadsdelarna med avseende på invånarnas resursstryka (Jönsson m. fl. 1997, s. 40). *Resursstarka stadsdelar*: Kärra-Rödbo, Torslanda, Älvsborg, Askim, Styrso, Örgryte. *Medelresursstarka stadsdelar*: Tynnered, Härlanda, Centrum, Linnéstaden, Tuve-Säve. *Medelresursvaga stadsdelar*: Frölunda, Lundby, Backa, Majorana, Högsbo. *Resursvaga stadsdelar*: Bergsjön, Gunnared, Kortedala, Biskopsgården, Lärjedalen.

⁴ För beskrivning av undersökningen, urval, bortfall etcetera, se Antoni (2008a).

BOENDE

Fråga 36 Nedanstående lista omfattar ett antal förslag som förekommit i debatten om boende. Vilken är din åsikt om vart och ett av dem?

	Mycket bra förslag	Ganska bra förslag	Varken bra eller dåligt förslag	Ganska dåligt förslag	Mycket dåligt förslag
Behålla fastighetsskatten	☐	☐	☐	☐	☐
Avskaffa möjligheten till skatteavdrag för hushållsnära tjänster	☐	☐	☐	☐	☐
Bygg fler bostäder anpassade för äldres behov (seniorboende)	☐	☐	☐	☐	☐
Ombilda fler kommunala hyresrätter till bostadsrätter	☐	☐	☐	☐	☐
Minska bostadssegregationen	☐	☐	☐	☐	☐

Fråga 37 Hur viktigt anser du att följande är i din boendemiljö?

	Mycket viktigt	Ganska viktigt	Inte särskilt viktigt	Inte alls viktigt
Att det är ljus och öppet	☐	☐	☐	☐
Att det är tyst och lugnt	☐	☐	☐	☐
Närhet till natur, grönområden och parker	☐	☐	☐	☐
Närhet till affärer och service	☐	☐	☐	☐
Närhet till kollektivtrafik	☐	☐	☐	☐
Att bostaden är anpassad efter mina fysiska behov	☐	☐	☐	☐
Att det finns ett aktivt föreningsliv i området	☐	☐	☐	☐
Närhet till öppen förskola, fritidsgård	☐	☐	☐	☐
En åldersblandad befolkning	☐	☐	☐	☐
Närhet till s.k. träffpunkt för äldre	☐	☐	☐	☐
Att mina anhöriga bor i närheten	☐	☐	☐	☐

Fråga 38 Överväger du att flytta från din nuvarande bostad?

Nej —→ *Gå vidare till fråga 39.*

Ja, jag skall flytta Ja, jag söker aktivt nytt boende Ja, jag har funderat på att flytta

Om Ja, av vilket skäl ska du/överväger du att flytta från din nuvarande bostad? (Fler än en orsak kan markeras.)

☐ Förändrad familjesituation	☐ Långt till familj och vänner
☐ Förändrad ekonomi	☐ Dåligt underhåll av bostaden/fastigheten
☐ Förändrad arbets-/studiesituation	☐ Min ålder eller min make/makas/sambos ålder
☐ Sjukdom/olycksfall	☐ Ombildning från hyresrätt till bostadsrätt
☐ Lägenhetens storlek	☐ Får bra betalt för min bostad just nu
☐ Bostaden är inte funktionell för mig/oss	☐ Annat skäl:
☐ Ökad boendekostnad	

Vad överväger du att flytta till:

☐ Hyreslägenhet i flerfamiljshus	☐ Äldreboende eller gruppboende	☐ Studentrum
☐ Bostadsrätt i flerfamiljshus	☐ Seniorboende	☐ Annat boende
☐ Villa/radhus		

Fråga 39 Hur bedömer du möjligheten att ha ett boende anpassat efter dina egna/din familjs behov om 10–15 år?

Mycket
goda
möjligheter

Ganska
goda
möjligheter

Varken goda
eller dåliga
möjligheter

Ganska
dåliga
möjligheter

Mycket
dåliga
möjligheter

Ingen
uppfattning

Fråga 40 Har du idag personligen behov av hjälp i vardagen eller har din sambo/make/maka eller hemmavarande barn behov av hjälp?

Nej —→ *Gå vidare till fråga 41.*

Ja, jag personligen har behov av hjälp

Ja, min sambo/maka/make har behov av hjälp

Ja, jag har hemmavarande barn som har behov av hjälp

Om Ja, vad behöver du/din sambo/make/maka eller hemmavarande barn hjälp med? Du kan markera flera svar.

Städning

Inköp av dagligvaror

Hjälp med småreparationer

Matlagning

Rastning av husdjur

Barnpassning

Trädgårdsarbete, snöskottning etc

Annat.....

Avlastning

Promenader/sociala aktiviteter

Vem vänder du dig i första hand till?

Anhörig

Grannar

Ideell organisation/församling

Kommunen

Fastighetsskötaren

Vänner

Privat företag

Fråga 41 Från och med 1 juli 2007 tillåts skatteavdrag för hushållsnära tjänster. Avser du/ditt hushåll att utnyttja möjligheten till ett sådant skatteavdrag?

Ja, absolut

Ja, kanske

Nej —→ *Gå vidare till fråga 42.*

För vilka tjänster avser du/ditt hushåll att använda möjligheten till skatteavdrag? Flera alternativ kan markeras.

Städning

Trädgårdsarbete, snöskottning etc

Matlagning

Hämta/lämna barn på förskola eller vid aktiviteter

Barnpassning

Annat:.....

Fråga 42 Hjälper du på din fritid regelbundet någon/några andra med enklare sysslor i vardagen? Fler än ett alternativ kan markeras.

Nej

Ja, anhörig

Ja, vän

Ja, granne

Ja, via ideell organisation

TRYGGHET OCH SÄKERHET

Fråga 43 Vad uppfattar du som det allvarligaste hotet mot din trygghet?

.....

.....